

Kreatív közösségek

**Lehetséges kisebb ökológiai lábnyommal
magasabb szintű jólétet elérni?**

Vadovics Edina

Közép-európai Egyetem (CEU)

Az előadás felépítése

- Fenntartható fogyasztás
- A fenntartható fogyasztás néhány dilemmája
- Változás motiválása
- Kreatív közösségek és értékelésük
- Tanulságok, következtetések

Fenntartható fogyasztás

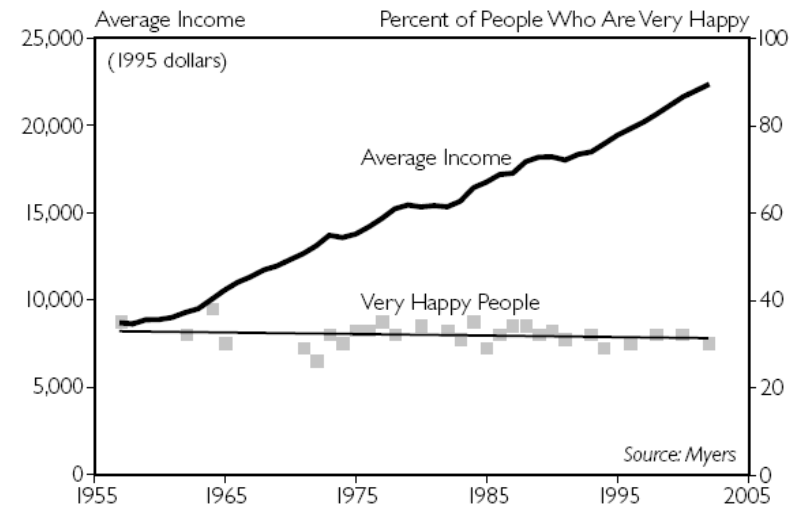
- 1972-től egyre fontosabb szerep, 1992: Feladatok a XXI. Századra (*Agenda 21*), 2002: Végrehajtási Terv (*Plan of Implementation*), 2002: Marrakech Folyamat, nemzeti stratégiák
- Meghatározás: sokféle értelmezés lehetséges –
hatékonyabb, felelősebb vagy kevesebb?
- ENSZ/UNEP, OECD, EU: hangsúly a termelésen, termékeken, hatékonyságon
- Fenntartható fogyasztás – alacsonyabb életszínvonal?

Definíció

„Az alapvető szükségletek kielégítésére és az életminőség javítására irányuló szolgáltatások és termékek használata úgy, hogy közben a természeti erőforrások és mérgező anyagok használata, ezzel együtt a hulladék és mérgezőanyag kibocsátása minimálisra csökken azzal a céllal, hogy a jövő generációinak szükségleteit ne veszélyeztessük.”

Dilemmák

- Folyamatosan növekvő ökológiai lábnyom (termelés „zöldülése” ellenére)
- „Visszacsapó” hatás (*rebound effect*)
- Jólét nem növekszik a növekvő GDP ellenére

- ➔ A fogyasztói oldalra több figyelmet kell fordítani
- ➔ A társadalomban már meglévő fenntartható életmód „csírák” felkutatása és támogatása szükséges

Változás motiválása

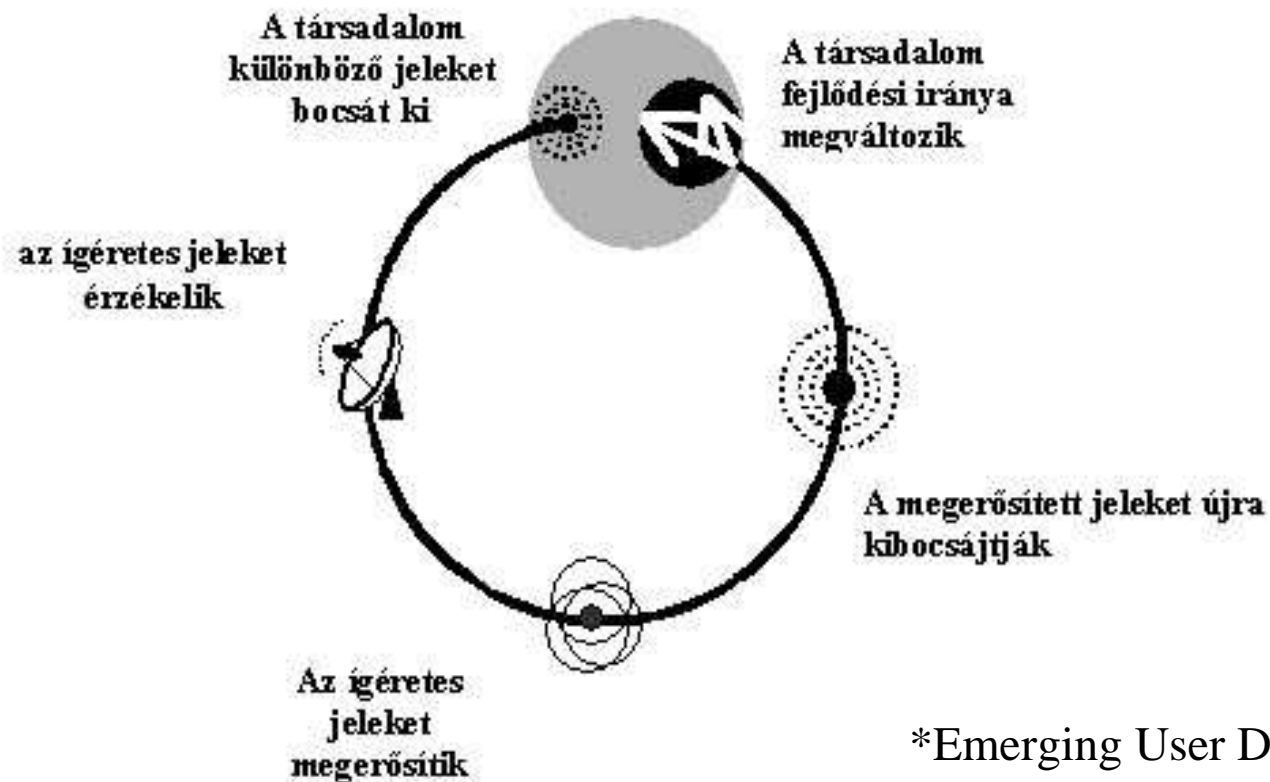
- Fenntartható fogyasztás – „közös javak tragédiája” (*tragedy of commons*)
- 4 féle intézkedés típus:
 - Törvények, előírások és különböző ösztönzők segítségével
 - Oktatási és tudatosság növelő programokon keresztül, amelyek célja, hogy az emberek hozzáállását megváltoztassák
 - Úgy, hogy az erőforrások menedzselését, felügyeletét kisebb csoportokra/közösségekre bizzuk
 - Erkölcsi, vallási és etikai szempontokra hivatkozva

Kreatív közösségek

Kreatív közösségek

- EMUDE* projekt (FP6): 10 egyetem és kutató intézet, 8 design iskola, vállalat

*Emerging User Demands for Sustainable Solutions

EMUDE módszertan

- Design iskolák: esetek gyűjtése
- Esetek válogatása, validációja
(„fenntartható társadalmi innováció”)
- Értékelés (kvalitatív):
 - társadalmi fenntarthatóság
 - környezeti fenntarthatóság
 - gazdasági és technológiai szempontok
 - újdonság-érték és elterjeszhetőség Közép-Kelet Európában
 - újdonság-érték és elterjeszhetőség a fejlődő országokban
- Csoportosítás, szenáriók, javaslatok (döntéshozók)

Alulról jövő kezdeményezések

A háztartás új formái

Mikró vállalkozások

Háztartások olyan szolgáltatásokat biztosítanak, amelyek hagyományosan kizárólag a háztartás részét képezték
Pl. nappali-étterem, mosási szolgáltatás, mini családi óvoda

Kiterjesztett háztartás

A háztartások bizonyos funkcióinak externalizálása, hogy azokat mások is használhassák
Pl. közös gyümölcsös és kert, könyvek és filmek megosztása

Közösségi lakóövezetek

Alternatív lakóövezetek
Pl. olyan lakópark, ahol a lakások közösen használják a mosókonyhát, a vendégszobát, a kertet és az autókat

A lakó-környék új formái

Választott közösségek

Állampolgárok informális közösségei, amelyeket azért hoznak létre, hogy egymást segítsék
Pl. olvasó klubok, neighborhood watch sémák, főző klubok

Szolgáltató klubbok

Olyan szolgáltató klubbok, amelyek egy speciális témára koncentrálnak, és akkörüli szolgáltatások sokaságát fejlesztik ki és ajánlják
Pl. kerékpáros klubbok

Termelői-fogyasztói hálózatok

Közvetlen kapcsolat a termelők/szolgáltatók és fogyasztók/felhasználók között
Pl. zöldség-gyümölcs dobozrendszerek, közösség által támogatott mezőgazdaság

Konkrét eset 1: „De Kersentuin” – Fenntartható Élettér

- Alternatív lakóövezet, autó-megosztás
- Környezeti, társadalmi és gazdasági előnyök
- Kvantitatív értékelés:
 - hasonló eset, Bécs (input-output elemzés, élelciklus elemzés, a fogyasztók kiadásainak elemzése, valamint kérdőívek és interjúk)
 - CO₂ és energia
 - Szociális kapcsolatok, közösség szerepe

Konkrét eset 2: Findhorn Ökofalu

- 1982-től működik, új technológiák és életformák „tesztelése”
- Környezeti, társadalmi és gazdasági előnyök
- Tőke (épített, emberi, társadalmi és természeti) típusok hozzájárulása az életminőséghez: szándékos közösségek értékelése az USA-ban:
 - Tőke típusok közötti egyensúly fontossága
 - Társadalmi helyettesítheti az építettet → kisebb lábnyom

Következtetések, tanulságok

- Fogyasztás és jólét kapcsolatának újragondolása, új indikátorok
- Kreatív közösségek: eszközök a fogyasztók „bezártságából” (lock-in) való elmozdulásához?!
- Résztvételi tervezés
- Kreatív közösségek vizsgálatának módszerei

Köszönöm figyelmüket!

Vadovics Edina

ephvae01@phd.ceu.hu

